Buva i slon

Medij - Rubrika: DANAS - Biznis
Datum: Pon, 07/10/2013
Površina članka: 983cm2
Strana: I
Zemlja: Srbija
Autor: Željko Pantić
Deo: 1/2

STOČARSTVO U SRBIJI I PROCES PRIDRUŽIVANJA EU

Buva i slon

Strane III-VI

REAL TIME clipping

Medij - Rubrika: DANAS - Biznis
Datum: Pon, 07/10/2013
Površina članka: 983cm2
Strana: III
Zemlja: Srbija
Autor: Željko Pantić
Deo: 2/2

STOČARSTVO U SRBIJI I PROCES PRIDRUŽIVANJA EU

Buva i slon

ŽELJKO PANTIĆ

Ukoliko ste mislili da je gej parada, primena Briselskog sporazuma ili nešto slično, glavni izazov procesa pridruživanja Srbije Evropskoj uniji, sigurno je da niste dobro obavešteni. Zemlja u kojoj blizu 1,5 milion ljudi živi u ekonomski neodrživim i nekonkurentnim poljoprivrednim domaćinstvima sa ne više od tri krave, mogla bi ući u pravu dramu čak i pre ulaska u EU, samo na osnovu činjenice da će proces pistupanja značiti ulazak ozbiljne konkurencije evropske prehrambene industrije, kojoj ni mnogo jače ekonomije nisu uspele da odole.

Preko 600 hiljada poljoprivrednoh domaćinstava u Srbiji ostalo je uglavnom tehnološki negde u drugoj polovini dvadesetog veka, dok ostatak evropskog kontinenta odavno živi dvadeset prvi vek prehrambene industrije, sa masovnom proizvodnjom, ozbiljnim subvencijama porodičnih farmi i politikom u kojoj se stočarstvo tretira kao strateška grana privrede. Ogromna većina domaćinstava u Srbiji ima veoma mali broj životinja, veliki deo krava daje mleko koje uopšte i ne izlazi na tržište, tako da udeo mleka koje se koristi za lične potrebe domaćinstava ide i preko 40 posto. Krava nema više, zato što su subvencije nedovoljne i za postojeći broj grla, isplate kasne mesecima, a umesto subvencionisanja miliona građana koje žive od poljoprivrede da svoju proizvodnju modernizuju i povećaju, država je mamutskim subvencijama stimulisala otvaranje radnih mesta u drugim granama privrede, dajući stranim investitorima ono što bilo koji građanin ili kompanija u ovoj zemlji mogu samo da sanjaju. I tako smo došli do toga da postaje jasno da samo jednostrana primena Prelaznog trgovinskog sporazuma sa Evropskom unijom, postaje ozbiljan faktor pritiska na potpuno nespremne, raštrkane i iscrpljene proizvođače hrane u Srbiji, tako da se vrlo lako može desiti da nakon ulaska Lidla i još nekih trgovinskih lanaca u Srbiju, i pada cena hrane, postane isplativije kupiti francusko ili holandsko mleko i meso u hipermarketu, nego hraniti i čuvati tri krave i tri svinje tokom cele godine.

Priča o aflatoksinu samo je vrh ledenog brega, pošto je Srbija kupila tri godine da proizvodnju mleka upodobi standardima EU, tako da će tek krajem 2016. godine Srbija morati da dođe na nivo aflatoksina koji je izazvao pravu pometnju na tržištu mleka u Srbiji, i pokazao da samo po ovom osnovu postoje ozbiljni problemi, a to nisu jedini standardi koji čekaju domaće proizvođače mleka i mesa. Milenko Đurđević, vlasnik Industrije hrane Đurđević iz Pećinaca, ukazao je na apsurd da je njegova klanica jedna od osam u Srbiji koja zadovoljava tehničke uslove za izvoz mesa na tržište EU, ali da jednostavno na tržištu Srbije nema dovoljno sirovine za taj izvoz, pošto je broj grla koja zadovoljavaju neophodne standarde kvaliteta mesa za izvoz u EU jednostavno nedovoljan. Pa sada imamo apsurd, da Milenko Đurđević razmišlja o tome da uvozi stoku iz okolnih država, i izvozi mesne prerađevine u EU, pošto u Srbiji adekvatne sirovinske baze za tu proizvodnju jednostavno nema. Proizvodnja svinjskog mesa još uvek je pod senkom prisustva raznih bolesti poput svinjske groznice, a nakon vakcinacije protiv te bolesti, meso se ne može izvoziti, pa sada Srbija polako i po tom osnovu tone sve dublje i dublje, do tačke da Milenko Đurđević, kao jedan od najvećih proizvođača svinjskog mesa u Srbiji, upozorava da smo jako blizu toga da ćemo početi da uvozimo i svinjsko meso. Već više od deset godina, Srbija ne uspeva da dođe ni blizu kvote bejbi bif mesa na tržište EU, jednostavno zbog činjenice da nije u stanju da obezbedi dovoljne količine i kvalitet mesa, i to se pokazuje kao sistemski problem, koji zahteva ozbiljne rezove.

Jedan od glavnih rezova upravo je klasni sistem mleka koji je predložio predsednik Društva agrarnih ekonomista Srbije Miladin Ševarlić, po kome se mleko koje ima 0,05 posto aflatoksina tretira kao najskuplje mleko prve klase, ispod ove klase imamo drugu i treću klasu, koje su jeftinije zato što imaju veći nivo aflatoksina, i tako se proizvođači sami stimulišu da modernizuju proizvodnju mleka, koje će samim tim biti na kraju i isplativije. Slična stvar mogla bi se primeniti i u industriji mesa, ali to zahteva stabilnost i predvidivost mera subvencija i cena, koja je u Srbiji misaona imenica, pošto je svaki dolazeći ministar poljoprivrede u prethodnih desetak godina izvrtao na postavu sve mere subvencija svog prethodnika, čak i kada su dolazili iz iste političke stranke, tako da u Srbiji niko ne može da planira ništa, i samim tim svaka ozbiljna proizvodnja mesa ili mleka za izvoz postaje besmislena i neodrživa.

Drugi rez svakako je odluka da se odustane od suludog sistema subvencija stranih investitora, koji u Srbiji varira od famoznih 10 hiljada evra po novootvorenom radnom mestu, preko neverovatno niskih rudnih renti ili akciza za duvan, da bismo onda došli do apsurda da nakon budžetskog namirivanja interesa stranih kompanija poput Jure, Fijata, Gasproma ili Filip Morisa, za poljoprivredne subvencije ostaju suludo male pare, koje domaće stočarstvo, ali i poljoprivredu u Srbiji generalno, vode u scenario potpunog nestanka, u kome će praktično već za tri meseca potpuno nespremni ući u trku sa prehrambenim industrijama velikih evropskih država. Ako se tome doda i prodaja ogromnih površina poljoprivrednog zemljišta u Vojvodini bez tendera, koja se trenutno sprovodi pod firmom nekog strateškog partnerstva između buve i slona, između umiruće ekonomije na kolenima i naftne šerijatske imperije koja raspolaže stotinama milijardi dolara, zebnja postaje sve veća, tim pre što se zaista postavlja pitanje ima li Srbija kao država kapacitet da u tom partnerstvu bude ravnopravan partner ili će pre ili kasnije postati sirovinska kolonija za proizvodnju hrane i vode po niskoj ceni.

Ako se tome doda i prodaja ogromnih površina poljoprivrednog zemljišta u Vojvodini bez tendera, koja se trenutno sprovodi pod firmom nekog strateškog partnerstva između buve i slona, između umiruće ekonomije na kolenima i naftne šerijatske imperije koja raspolaže stotinama milijardi dolara, zebnja postaje sve veća, tim pre što se zaista postavlja pitanje ima li Srbija kao država kapacitet da u tom partnerstvu bude ravnopravan partner ili će pre ili kasnije postati sirovinska kolonija za proizvodnju hrane i vode po niskoj ceni.

Upravo zato, neće proces pristupanja Evropskoj uniji biti kriv za ekonomski slom stotina hiljada poljoprivrednih domaćinstava širom Srbije, ma kako se politička elita koja je za ili protiv Evropske unije trudila da to tako prikaže. Taj slom usledиće kao posledica maćehinskog odnosa vlasti prema sopstvenom narodu, posledica sistema u kome je stranim investitorima i uskom krugu domaćih tajkuna davano sve, dok je građanima i realnom delu domaće privrede davano skoro ništa. I sada će verovatno evropski standardi biti krivi za to što će neko u Srbiji propasti pod pritiskom konkurencije iz Evrope, iako je već sada jasno da Srbija godinama troši milijarde evra na dotiranje stranih investitora i domaćih tajkuna, dok za poljoprivredne subvencije tradicionalno ostaju mrvice. Početak pregovora sa Evropskom unijom, ali i januarski udar konkurencije na tržištu hrane u Srbiji, koji neminovno dolazi od evropske prehrambene industrije, koju njene države normalno subvencionišu, samo će potpuno ogoliti ovu istinu. A tada će verovatno mnogi današnji evropejci, brže-bolje požuriti da objasne očajnim građanima, kako to sa njima nema nikakve veze, i da je to neminovna, bolna cena našeg puta u Evropu, iako se iz aviona vidi da to jednostavno nije tačno. A ako milion i po ljudi koji danas žive u nekonkurentnim i ekonomski neodrživim poljoprivrednim domaćinstvima povežu svoju propast sa procesom pridruživanja EU, može se zaista ispostaviti da će upravo ovo pitanje biti i najveći balvan na putu Srbije u EU, veći od bilo čega drugog o čemu se danas tako naširoko i nadugačko govori.